

Partnerska zveza in starostne razlike

Sprašuje Katja Štingl, namestnica urednika Življenja pri slovenskem dnevniku Žurnal 24, oktober 2008

Kakšno je stanje v partnerskih zvezah v Sloveniji, pri katerih se pojavlja večja starostna razlika?

O starostnih razlikah pravzaprav ni pravega podatka, saj statistični urad RS zbira podatke o sklenitvah zakonskih zvez v povezavi s starostjo vstopa v zakonsko zvezo moškega in ženske, ne pa tudi o njuni starostni razliki ob tem vstopu, kot tudi ne zajema izvenzakonskih zvez. Vemo, da se povprečna starost ženina in neveste zvišuje, leta 2007 je bil tako ženin, ki je sklenil prvo zakonsko zvezo, star povprečno 30,7 leta, nevesta, ki je sklenila prvo zakonsko zvezo, pa je bila stara povprečno 28,1 leta ali malo več kot dve leti in pol mlajša od ženina. Iz tega povprečja ne moremo razbrati kakšen odstotek parov je takih, med katerimi je razlika v starosti občutno večja. Podatki iz ZDA iz leta 2000 npr. kažejo, da je v populaciji med zakonskimi pari 22,9% parov takih, ki se v starosti med seboj razlikujejo za šest let ali več, med izvenzakonskimi pa 33,8%. Od teh je v obeh skupinah občutno več moških, ki imajo za partnerke mlajše ženske kot žensk, ki imajo za partnerje moške, mlajše od njih (US Census Bureau, 2001 publications).

Kakšne so prednosti (in slabosti), če imate mlajšega in kakšne če imate starejšega partnerja? Ali je res, da ženske čustveno prej dozori in si zato izbirajo starejše partnerje? Je za zvezo bolje če je starejši moški ali ženska?

Govoriti o prednostih in slabostih imeti mlajšega/starejšega partnerja, je pravzaprav težko, saj moramo izhajati iz vsake tovrstne zveze posebej. Osebnostno menim, da je zrelost za vstop v partnersko zvezo pravzaprav precej bolj pomembna od dejanske starosti. Če si predstavljamo zrelega dvajsetletnika/co s precej miselno mladostnim tridesetletnikom, potem bo verjetno zveza lahko lepo uspevala. Po drugi strani pa se zastavlja vprašanje zveze nedozorelega dvajsetletnika z resnim tridesetletnikom. S tem pa tudi lahko odgovorimo na vprašanje ali je res, da ženske čustveno dozori prej kot moški in si zato izbirajo starejše partnerje, ter ali je za zvezo bolje, če je starejši moški ali ženska – odvisno od posameznikove zrelosti. Kakšni ljudje si izbirajo starejše in kakšni mlajši partnerje (če sploh velja pravilo ali drži, da v ljubezni ni pravil?) Seveda se ob nekom starejšem lahko počutimo bolj varne, nam daje več stabilnosti, smo navdušeni nad izkušnjami, ki jih v življenju že ima. Ob mlajšem se lahko počutimo zopet mlade, si na nek način podaljšamo življenje, si dovolimo živeti »bolj svobodno« kot se od naše starosti pričakuje. Ob tem pa ne gre zanemariti dognanj različnih terapevtskih šol, ki kažejo na to, da na nek način vsak izmed nas v partnerski zvezi skuša iskati zadovoljitev potreb, ki niso bile zadovoljene v naši primarni družini. Običajno pa pričnemo v partnerski zvezi ponavljati vzorce iz svoje matične družine, na nek način se s partnerjem ujamo v krog potrjevanja teh vzorcev, saj so nam le-ti vzorci znani in blizu. V primeru velike starostne razlike mogoče starost- zrelost ter mladost-spontanost prinašata drugemu partnerju nekaj kar je iskal, pogrešal v življenju, vendar je to iskanje bolj kot s starostjo povezano s tem, da sta se srečali dve osebi na podobnem nivoju čustvene zrelosti.

Kakšen se vam zdi pogled slovenske družbe na velike razlike med partnerjema? Jih odobrava?

Vsekakor večja starostna razlika lahko zvezo postavi vsaj na preizkušnjo, če je že ne zaključi. Tuji estradniki kot npr. Demi Moore s svojim izborom pogosto pokažejo, da leta v partnerski zvezi zanje ne igrajo pomembne vloge, nekatere zveze se držijo že vrsto let. Vendar nam je to, nam smrtnikom, nekoliko oddaljeno, tako da smo še vedno lahko priča, da se starejšemu moškemu z mlado ženo pokloni »temu je pa uspelo« ali pa »je zašel v krizo srednjih let«, starejši ženski z mladim fantom ob sebi pa »da išče svojo mladost«. Oba mlajša se postavi pod vprašaj »kaj vidi na njem/njej« in zaključi »verjetno denarnico«. Verjetno lahko tudi za Slovenijo sklepamo, da je med pari z občutno starostno razliko, več takih, pri katerih so moški starejši. Tu bi lahko sklepali, da gre za odraz večstoletne kulture, ki je postavljala nenapisana pravila kdo si lahko izbere ženo in pod kakšnimi pogoji si ženska lahko sama izbere moža ter kaj moški oz. ženska prineseta k hiši – moški moč in izkušnje, ženska mladost in zdravje za nadaljevanje rodu.

Kolikšna razlika je še sprejemljiva oz. kje so meje?

Kakšna razlika je še sprejemljiva, je zopet odvisno od zrelosti, pa verjamem, da tudi od starosti, pri kateri se ta zveza sklepa – predstavljajmo si zrelo sedemnajstletnico, ki se zaljubi v sedemintridesetletnega moškega, pa pustimo ob strani kaj dekle išče v njem – pogosta reakcija se nanaša nanj, ki bi ji bil lahko oče. Pa si zamislimo, da se ta dva ista človeka nista srečala v njeni mladosti, pač pa pri njenih 27ih – on je star 47 let. Oba sta v naših očeh že dovolj zrela, da znata preceniti kaj jima bo zveza prinesla. Mimo vprašanj o družbeni sprejemljivosti velikih starostnih razlik pa tudi ne moremo, če se par odloči za potomce – kako gledamo na otroka, ki se je v našem okolju rodil 70-letniku in kako gledajo na takega otroka nekje na Papui Novi Gvineji, ki se je rodil 70-letnemu poglavarju. Prvi je lahko v naših očeh revež, ki bo kmalu ostal brez očeta, drugi pa je bogat za vse kar mu je njegov oče s svojo starostjo podaril. Naj kaj morajo biti pozorni pari, med katerimi je velika starostna razlika (so kakšne pasti?) Tovrstna partnerska zveza je verjetno vsaj v začetni fazi tudi zaradi vplivov okolja postavljena na preizkušnjo – kako mojega partnerja pripeljati domov, ga predstaviti kot fanta, zaročenca, ko pa je toliko star kot moji starši? Kako pripeljati domov mojega fanta, ki je toliko star kot moj starejši sin? Poleg okolja pa seveda tudi generacijske razlike, ki vplivajo na naš način življenja, lahko predstavljajo težave, pa naj bo to stil oblačenja, zvrst priljubljene glasbe, aktivnost v določeni, s starostjo povezani, športni panogi... Vse te razlike pa so lahko priložnost za dobro zvezo, saj ponujajo vrsto možnosti, da se učimo drug od drugega in sklepamo zdrave kompromise, ki so za osnova za vsako partnersko zvezo. Osebnost se lahko ljudje, če so v zvezi starejši, pričnejo obremenjevati, da so prestari, da ne spadajo v partnerjevo družbo, da partnerju ne dajejo dovolj svobode ter si v mislih vrtijo film, kako bo čez deset, dvajset let. Po drugi strani, imaš lahko, če si mlajši v zvezi, občutek, da je partnerjeva beseda zakon, mogoče se pojavi potreba po uporabi ali pa si beliš glavo kam odhaja tvoje življenje, tvoja svoboda.

Kje so torej pasti, če imamo zvezo s precej mlajšim, starejšim partnerjem?

Vsekakor na začetku v tem kako dobro smo opremljeni za odzive s strani okolja, saj so le-ti lahko pogosto boleči in za našo ljubezen nimajo poslušnosti. Zatem kako dobro znamo poslušati drug drugega, razumeti naše generacijske posebnosti, sklepati kompromise, ki so sprejemljivi za obe strani, ter najbolj osnovno, da v tej zvezi ne pozabimo na sami sebe, stare toliko kot smo, s potrebami, ki so samo naše in jih ne potlačimo na račun drugega.